

Een regenboog in een verpauperde stad (1979)

Sieth Delhaas

Weerwoord, juni 1979

Inleiding

‘In onze samenleving moet alles zin en resultaat hebben, daar knappen de meeste mensen, vooral de jongeren, op af. Het gaat niet meer om de ontmoeting tussen mensen’.

Dat zegt Marrie van Leeuwen, 26 jaar en projectleider van het zomerjongerenproject en de preventie-activiteiten van de interkerkelijke stichting ‘De Regenboog’ in Amsterdam.

Jezelf openstellen

Ze is de afgelopen maanden met haar mede-stafleden druk doende geweest vrijwilligers aan te trekken voor dit werk. Van die vrijwilligers wordt verwacht, dat ze christen (proberen) te zijn, niet jonger dan 21 jaar zijn en dat ze enkele talen spreken. Dat christen-zijn betekent niet, dat ze de jongeren die door Amsterdamse straten zwerven op-zoek-naar-ik-weet-niet-wat, proberen te bekeren. Soms zijn er wel vrijwilligers, die met die bedoeling mee gaan doen, maar Marrie vertelt, dat die na enkele dagen zelf wel tot de ontdekking komen, dat christen-zijn-met-woorden, alleen maar vertellen van wat Jezus in iemands leven kan betekenen, voor deze jonge mensen, die vaak helemaal ontworteld zijn, een vrij nietszeggende aangelegenheid is. Maar wel, dat je je als jongeren vanuit je christen-zijn open stelt voor de ander.

De ‘ontmoeting met de ander’ is doel in zichzelf. Marrie spreekt uit ervaring als ze zegt, dat het voor de vrijwilligers onderling positiever werkt en je meer steun aan elkaar hebt als je met andere christenen samenwerkt.

Zelf heeft ze drie jaar als vrijwilligster aan de zomerkampen meegewerkt. Ze is nu van 1 januari tot 1 oktober 1979 aangesteld als parttime kracht. Eén van haar taken is te onderzoeken of het werk dat tot nu toe is gedaan, dus ‘de ontmoeting’, nog wel voldoende is en er niet meer op het voorkomen van druggebruik moet worden gewerkt. Deze tijdelijke baan heeft Marrie met beide handen aangegrepen, omdat ze als derdejaars-theologie studente in Kampen, geen studiebeurs kon krijgen en niet meer op ‘thuis’ wil terugvallen.

Een vrijwilliger, die na enkele gesprekken met de regenboogleiding en een trainingsweekend mee gaat werken voor twee weken in de zomervakantie, heeft eigenlijk niets anders te doen dan ‘er zijn’. Dat ‘er zijn’ gebeurt op zogenaamde kritieke punten in de stad. De Dam is zo’n punt, een pilsje drinken in bepaalde cafés, er pretentieloos aanwezig zijn. Het lijkt erg simpel en doelloos, maar Marrie weet uit ondervinding dat het tegendeel het geval is.

Marrie: ‘Als je op de Dam zit, raak je aan de praat. Gek hè, als je in de trein tegenover iemand zit, zeg je niets. De toerist is onze doelgroep. We presenteren ons niet als medewerker van ‘De Regenboog’. Je praat gewoon en als er contact ontstaat, kun je als dat nodig is, als de jongen of het meisje met problemen zit, helpen of waarschuwen.

Voorals als het om drugs gaat. We kunnen ze uitnodigen voor een bezoek aan onze kelder aan de Kloveniersburgwal 95. Die is 's zomers doorlopend open van 's middags 3 uur tot 's nachts 2 uur. Er wordt een programma geboden met muziek. Vaak treden de toeristen, die ons adres al kennen en ieder jaar terug komen, zélf op met muziek en zang. Dit jaar gaan we in de zitnissen gerichte informatie hangen. Bijvoorbeeld over *Amnesty International* en kernenergie. Met de bedoeling wat stof aan te reiken voor een gesprek tussen de bezoekers die daar zitten.'

In het grote huis St. Vincentius, waarin de Stichting 'De Regenboog' is ondergebracht, wordt ook regelmatig een bed gespreid voor jeugdige toeristen die in de puree zitten. Het afhandig maken van je laatste centen, je identiteitspapieren of je bagage, is een vaak voorkomend verschijnsel. En voor 'eerste hulp' klopt men bij 'de Regenboog' nooit tevergeefs aan. Als het om buitenlanders gaat dan zorgen de 'Regenboog-mensen' voor een goede afvaart naar het thuisland en is de bagage zoek, dan is het Leger des Heils er goed voor om de aankleding van de pechvogel te verzorgen.

Schrijnend

Toen het Amsterdamse *Vondelpark* nog domein was van de internationale jeugd is de Stichting 'De Regenboog' begonnen daar voorlichting te geven over drugs.

Marrie zegt nadrukkelijk: 'Niet waarschuwend, maar gewoon in een gesprek. Toen bleek eigenlijk al snel, dat de drugsproblematiek niet alleen maar beperkt is tot drugs, maar het met heel veel factoren te maken heeft in het leven. In gesprekken met de zomertoeristen komen de meest uiteenlopende godsdiensten en sekten op tafel. Er zijn de 'clochards', jonge Duitsers, die in hun eigen land met 'Berufsverbote' te maken kregen er hun heil zochten in een kraakpand, evenals de groep Italianen, die vijftien jaar lang niet naar hun eigen land kunnen terugkeren om de simpele reden, dat ze militaire dienstweigeraars zijn. Ze halen, de twee maanden dat 'De Regenboog' het zomerproject heeft, iedere dag hun kopje koffie in de kelder. Veel meer kan er voor zulke mensen niet worden gedaan.'

'Schrijnend', noemt Marrie het. 'Want na twee maanden sluiten wij de deur weer en de nood duurt voort voor zulke mensen. Wij kunnen bijna niets doen. De werkloosheid is erg groot en hulpverlening is er hier in Amsterdam bijna niet. Met de huisvesting is het net zo. Er zijn 30.000 urgentiegevallen voor een woning.'

Het zomerkampenproject is maar een onderdeel van wat de Stichting 'De Regenboog' sinds 1975 in Amsterdam doet. Toen de hele happening-beweging begon, de tijd van de flowerpower, de grote concentratie van jongeren, ontstond er tegelijk een goede afzetmarkt voor de drugshandelaren. Ook de kerken in Amsterdam hebben dit probleem onderkend, en Marrie vindt, dat de kerk in Amsterdam toch wel duidelijk aanwezig is. Niet alleen dat dit interkerkelijke hulpwerk van start is gegaan, maar je vindt er wat van terug in de zondagse kerkdienst.

Voor drugsverslaafden is er een opvangcentrum in Bussum en er wordt naarstig gezocht naar een geschikte boerderij in één van de noordelijke provincies.

De chaotische toestanden van de eerste jaren zeventig mogen dan voorbij zijn, 'maar' zegt ze, 'je merkt, dat alles harder geworden is. Drugs kosten veel geld en jongeren hebben daarvoor geen of niet voldoende geld en dus is diefstal het alternatief. Er is nu een nieuwe soort vermaak bijgekomen de zogenaamde peepshow. Daar kun je voor een klein bedrag tien minuten kijken naar meisjes die, zelf meestal onder invloed van drugs, spelen met hun eigen lichaam. Die gelegenheden rijzen als paddenstoelen uit de grond. Hier naast is een huis, waar 150 meisjes slapen, hun drugs gebruiken en verder als prostituee hun leven slijten. Je ziet onder de gebruikers ook bepaalde groepen. Nederlanders gebruiken drugs meestal individueel. De Nederlandse scene is er niet meer zo nadrukkelijk. Bij de Surinamers wel, die hebben meestal één hoofdhandelaar. En de Molukkers hebben ook hun eigen vorm. Er vindt een enorme verschuiving plaats naar de tweede generatie buitenlandse werknemers. Dat wordt, of is het eigenlijk al, hét probleem. Ze krijgen geen werk en vervreemden van hun eigen familie en hun cultuur'.

Beneden peil

Wat de gemeente Amsterdam aan deze problemen doet is volgens Marrie ver beneden peil. Men schijnt het belangrijker te vinden oude monumenten op te knappen en de stad als toeristische trekpleister aan te kleden, dan zich zorgen te maken over eigen en vreemde vlinders, die door het verblindende en misleidende licht van de neonreklames worden aangetrokken.

Weinig hoopvolle geluiden lijken het. Daarom is het des te meer bewonderenswaardig, dat er steeds mensen (en vaak zijn het dezelfde) jaarlijks terugkeren om met andere vrijwilligers van 'De Regenboog' er te zijn en als praatpaal te fungeren van al die losgeslagenen-op-zoek-naar...

Voor Marrie zelf staat levensgroot het probleem van haar theologie-studie-in-deze-wereld. Wat ze leert uit de boeken is te theoretisch en ze mist absoluut de aansluiting bij wat ze dagelijks ondervindt tussen deze enorme problemen. Theologie en samenleving blijken dan twee levensgrote tegenpolen. Een theologie die te theoretisch is, te weinig aansluit op de praktijk. En een samenleving, die met al zijn jacht naar bezit en consumptie eigenlijk hetzelfde doet als de druggebruikers.

'Want' vindt Marrie 'of je nu door de knieën gaat voor een jas, die je niet nodig hebt, maar die je aangepreft wordt door de reclame, of je bezwijkt voor drugs, in feite is het hetzelfde probleem. De mens zelf is zoek'.